

Ametiühendusline kuutiri

Ilmub kord kuus.

Adressid:

Toimetus: Lembitu tän. nr. 4, krt. 4, Tallinn.

Talitus: postkast nr. 367. (S. Brokumägi 4).

Telefonid: Toimetusel 3-77; talitusel 3-61.

Nr. 2

Märts 1925

Nr. 2

Balgad ja elufallidus.

Sga elav olekus mõtleb selle eest, et elu alalhoida ja õnnelikult elada. Ka pimedasse keldri sattunud taim sirutab ennast valguse poole; seda enam igatseb looduse kroon — inimene elu valguse ja päikese — õnne järele, igatseb ka siis, kui ta täiesti uppunud igapäevaste murede hallis udus. —

Õnn jääb suuremale hulgale kättesaamatuks ja sagedasti on ainamaks troostiks see tunne, et saan sammut, järjekindlalt jõutakse lähemale kauguses särava päikesele.

Kui aga mingi meetud võim inimest allakõhust, ikka kaugemale valgusest, ikka sügavamasse pimedusse, siis kaob igasugune lootus. Jääb järgi mingi meeletu rabelemine, mõtlus nägemata maenlasega, kes püüab kätkestada. Loomusunniliselt mõtleb siis inimene oma elu alalhoidmise eest, mõtleb kuni ta sureb.

Sarnast mõtlust tuleb praegu pidada meie töölisel. Tuleb võidelda oma elu eest, mure pilkases pimeduses, teadmatuses selle üle, mida toob järgmine päev. Ei või juttu olla sellest, et maista elumõnust, et tunda õnne, kuna elu ise on hädaohus. Näljatont varitseb.

Millest see oleneb? Riigi statistika keskbüroo on nurinud tähtsamate tarbeainete hindasi (toitluse, korteri, kütte ja valgustuse, riie- tuse j. m. aladel) ja olgugi, et mõned neist (näit. riie- tuste hinnad) ennesõjaaegsetest hindadest kõrgemale tõusnud on ka kullaga ning muude reaali- väärtustega võrreldes, on siiski üldiselt kokkuvõttes 1924. aastal elufallidus Eestiis ainult 94,7 protsenti ennesõja- aegse 100 prots. võrreldes. Seega peaks Eestiis olema isegi vähekeste kergem elada, kui enne ilma- sõda, kuna muudes riikides elufallidus igal- pool tuntavalt tõusnud on. Korteri- tuste hinnad on senini alati ennesõjaaegsetest madalamad olnud (kui üliirnikud ise wabal kokkuleppel rohkem ei maksja, kui üliiriseadus seda nõuab).

Jõukatel, rüüstel kellel kües reaali- väärtused, kuld, välisvaluuta j. n. e., neil on Eestiis elu odavam ja hõlpsam isegi ennesõja- aegest, odavam kui kulgil mujal pärast ilma- sõda. — Näkimata sellest, et kapital neile ennesõjaaegsete 5 prots. asemel nüüd vähe- mast 25 prots. aastast kaju annab, j. o. iga miljoni pealt weerand miljoni aastast liha, ar- nult väljalaenamise eest, ilma et sealjuures kõrt kõigutada waja oleks.

Miks ei ole aga Eestiis ka töölisel elu 3 prots. odavam ennesõjaaegsest? Jalge all on sama maa, üleval paistab sama päike. Eestiis mark maksab samapalju töölisel, kui kapita- listil. Kuid ometi — mõtleb tööline näljaga, kannatab alatoitluse all, müüb paremaid hil- pusi endistest aegadest, et hinge sees hoida, käh närudes ja maevleb wilekates korterites. Millest see oleneb?

Elu oli Eestiis töölisel, võrreldes enam- arenenud maade töolistega, ka enne sõda wile- lets küllalt. Waewalt sai korralikult süüa, korterid olid kitsad. Kõik palk kulus ära elu ülemalpidamiseks (60 prots. toitlus, korter 10 prots., kütte ja valgustus 5 prots., riie- tuse 15 prots., muud kulus 10 prots.).

Kui tööline praegu samapalju palka saaks, kui enne sõda, siis mõiks tema Eestiis samuti ära elada, kui ta elas 1923. aastal. — Wäl- jamaal saavad aga mõnelpool töölised praegu rohkem palka, ennesõjaaegsega võrreldes. Minult kommunistlikel Wenemaal on palk töö- listele wäiksem, kuna spetsid wõrdlemisi roh- kem teenivad.

Kõik õnnetus selles seisabki, et Eestiis töö- line on lastnud kujuneda asja nii, et kõigt majandusliste tõusude peale vaatamata, õi- gel ajal ei ole juutnud endale neidki palkasi kinni hoida, mida enne sõda makseti.

Samade ametliikude statistika keskbüroo andmete järgi, mis ajakirjanduse kaudu wi-

maste kuude jooksul ka töölisele peaks teatavaks saanud olema, on meil 50-rublalised ennesõjaaegsed palgad (keskmine töölise päevapalk 1 rubl. 80 k. päevas) kulla väärtuse järele arvates alla poole vähemad. Kuid kulla ostujõud on ka ainult 60 prots. ennesõja-aegsest. Seega teenib keskmine tööline, kellel tööd on samal määral, kui enne, samapalju tööd ja waeva eest enam kui pool vähem.

Kui juba enne sõda üle poole ternistusest 60 prots., ära kulus toitmise peale, müüd aga tööline isegi 50 prots. ei teeni, siis jääb temal toidust üle 10 prots. puudu ka siis, kui ta alasti lageda taeva all elaks (ilma riiete ja korterita).

Et aga see võimalik ei ole ja korteri, kütte ning valgustuse peale siiski teatud summa ära tarvitada tuleb, siis jääb toidust seda rohkem puudu.

Sellepärast on töölise laste näod kollunud ja kahwatanud; sellepärast on töölise naistel seljad küürus ja silmad tuhmid ja sellepärast on töölistel süda täis muret ning valu.

Peab küsima, kuidas on see võimalik. Töölistel olid ometi enda ametiühijused, kelle pealisesanne on selle eest võidelda, et ettevõtjad töölisele liiga ei teeks ja neile korralikku palka maksaks.

Töölised ise valisid ametiühijuste ettevõtja mehed, keda nad kõige enam usaldasid. Mis on siis need valitud ja usaldatud juhid töölise palgavõitluse korraldamiseks teinud. Mujal ilmas on ametiühijused suutnud töölisele ennesõjaaegsetest suuremaid palkaasi maksma panna. Meie omad on laisknud palkaasi enam kui poole vähendada, olgugi et meil teistega võrreldes ka enne sõda nälgapalgad maksid.

Peab ütleva, et sellest ajast saati, kui meil ametiühijuste ette otja kommunistid valiti, kes küll meriseid sõnu mõistavad rääkida ja suurepäraselt sotsialiste sõmata, ametiühijusline liikumine mitte vähemaltki ära ei ole teinud palkade tajataalus hoidmiseks elukallidusega ja nende tõstmiseks.

See on arusaadav. Kommunistid on huvitatud sellest, et töölised võimalikult vähem palka saaksid, võimalikult suuremat viletsust ning puudust kannataksid, et siis seda suurem rahulolematuus neis tekiks praeguse ülekohutse ilmaorra vastu, mis selle viletsuse ning puuduse peapõhjuseks on. Nad loodavad nälgaste mäsju abil sotsiaalset revolutsiooni lähendada ja läbi viia. Nende arvates on see kõige suurem õnnetus sotsiaalse revolutsioonile, kui töölised inimesevääriliselt elada võtavad ja korralikku palka saavad.

Siin lähuvad arvamusel põhjalikult lahku sotsiaaldemokraatide ja kommunistide vahel.

Sotsialistide arvates on sotsiaalse revolutsiooni tagajärjeriikaks läbi viimiseks peale muude eeltingimiste vaja ka tugevat, hästi arenenud võitlusvõimulist töölisklassi, kes oma jõu ja energia poolest vastastest tugevam peab olema. Ja selleks peab töölise palgatingimusi parandama, niipalju kui see praeguse kapitalistlike ilmaorra juures, kus üks osa töölise töövaemast kapitalistile läheb, üldse võimalik on. Nälgastega võib küll mäsju, filmapiitseid ülesastumisi toime panna, kuid võita — ei kunagi. Võita võimad ainult tugevad.

Võõrane oleks see väejuhataja, kes oma sõjaväe enne otjastavat lahingut tugeva vastastega laseks nälgida ja jõuetumaks jääda. Sarnast nälgutamise poliitikat on aga Eesti töölisklass laisknud kommunistlikest võitlusviisidest juhitud ametiühijusi endaga aastate jooksul ajada.

Üsjata julgus hra Einbund need ametiühijused. Kodanusele ei ole keegi Eestis suuremat kahju saanud, kui sulutud ametiühijused, kes Eesti töölise jõuetuna ja nälgajena kätte mängisid meie suur-kodanusele.

Praegusel majanduslike kitskuse ajajärgul, kus tuhanded töötajad töölised valmis on igasuguse nälgapalga eest tööle minema, et hinge sees hoida endal ja kodus nälgivatel lastel, on kõige vähem lootust selleks, et palgatõrgeid läbi suruda.

Rõgumi selle vastu paneb kodanlus iga suguseid uusi pearahasi töölisele peale, surub palkaasi veelgi alla, selle peale vaatamata, et elukallidus iga päevaga tõuseb.

Mees siis, kui Eesti töölise enamus arusaamisele jõuab, et ametiühijuslike liikumise juhtimise kommunistide kätte usaldamine kõige suurem efektiivsus ja kodanluse toetamine on ja kui see enamus täie arusaamisega loob uued ametiühijused, siis alles võime loota, et töölise elujärg ja palgatingimised paranevad. Siis paistab, võib olla kaugeltki igatsetud päike, mida praegri matnud mustad mure-pilved.

On vaja aastate pikkust järjekindlat hästi korraldatud ametiühijuslist ja poliitilist võitlust, et tagasi võita seda, mis töölised kaotanud viimaste aastate jooksul. Seda võitlust võimad tagajärjeriikalt juhtida ainult need, kelle sihid ühised üleilmilise ametiühijuslike liikumise, kes parandada tahavad töölise elujärge ja palgatingimusi selleks, et ka töölisel kindlustatud oleks inimvääriline eluülespidamine, võimalus väljaarendada kõiki oma jõudu selleks, et lasta võita jõuküllane ja võimas vägi, keda võib otjastavale võitlusele viia inimsoo parema tuleviku eest selle kindla teadmisega, et võitlust kroonib võit.

A. Jõeäär.

Kas on tarwis korraldada töötatöolistele hädaabi töid?

Juba üle kuu aja kestab kihutustöö kodanlikes lehtes, et töötatöolistele ühiskondlike tööde korraldamine sel kujul tuleks lõpetada, nagu teda praegu suuremad linnad korraldavad, ning korraldada tuleks sarnaseid töid, mis ühiskonnale tulutoomad oleks nagu: maaparandustööd, teede korraldamine, tööstus-ajutuste riiklike toetusega käimapaned jne. Need kirjutused kannavad seal juures otse äsjustava iseloomuga pealkirju, nagu: Kui palju lähemad töötatöolised riigile maksma? jne.

Arusaadav, et ka suuremad kogukonnad ühiskondlike töid korraldades on piirdunud silmas pidada töö tarvilikkust. Kuid eestkätt tuli meeles pidada, et need tööd häda abitööd on, ja et sellepärast töid korraldades tuleb otsekohe suurematele hulladele, kes täna ja homme abi vajavad, kelle häda ja viletsus ei kannata seni, kui Riigimajandusnõukogu välja töötab rahva majanduskava, selleks tarvisminemaid kapitaalale hakkab otsima ja siis võib olla mõne aasta pärast neid plaane asub teostama. Tööd oli tarvis otsekohe ning suurematele hulladele ja raha oli jaks vähe kajutada — ainult mõnikümme miljonit.

Otsekohe ühiskonnale tulutoomateist tööd on oja sarnase iseloomuga, et neid talvel üldse teha ei saa, nagu maaparandus-, maakuivatustööd jne., teine oja — nimelt suurtööstuse toetamine töölaiendamise otstarbel — nõuaks hiigla summe, ja annaks ometi väga vähestele töötatöolistele tööd. Meie teame ju hästi, kui krediidinaljane on meie tööstus, kuipalju ta juba Eesti Panga raha on välja ammutanud ja kui väikesed on

tulemused, mida need suured krediidid tööpuiduse vastu võitlemise ajal on annud.

Üksi tööbörseades registreeritud töötatöolisi oli meil aga üle Eesti 10.000. Peab oletama, et nende arv vähemalt kahekordne on, kes registreeritud ei ole, sest et nad mujalt tööd leida loodavad, või kes sellepärast end registreerida ei saa, et vastaval omavalitsusel tööbörset ei ole. Suuremal osal neist inimestest on perekonnad, nende ainuke sissetulek on perekonnatoitja tööd ja tööpuiduse töttu satuvad nad äärmiselt viletsusse.

Riigi majandusnõukogu ning valitsuse ülesandeks on meie rahvamajandust nii juhtida ja korraldada, et selle suure arvu kodanlike tööd rahvamajandusele kaduma ei läheks ja need inimesed väljasuremisele ei oleks pühendatud. See ülesanne on hädatarvilik ja kiire. Kuid seni kui neid kavatseb ja plaane välja töötatakse, on kogukonnad kohustatud **hädaabi töid korraldama**. Summad, mis selleks kulutatakse ei ole maha vijatud, nad on tarvilikud esiteks, et neile kodanikele võimaldada poolnälginud olemist, kel õigus on inimväärilise ülespidamise peale, ning teiseks, et ära hoida elava rahva tööd hävinemist. Ainult meie kodanlus, kes oma kitarinnalistest taskupoliitika kaugele vaatama ei ulata, võib leida siin rahva raha „raiskamist“ ning riigi miljonite „mahaviskamist“.

Korraldagu riik rahvamajandust nii, et meil suur töötatöolise arv kaoks, et kõik kes tööd tahavad teha, tööd ka saaks. Seni on aga töötatöolistel õigus nõuda, et ühiskond neile elamisvõimalusi annaks ja nende perekonda näljasurma eest kaitseks.

Riigikogu tegemise ülevaade.

Tähtsamatest seaduseelnõudest võiks nimetada: Tulumaksu seaduse muutmise seadus (16. detf. w. w.). Sotsialistide mitmeaastaste pealekäämistega tagajärjel wabastatakse nüüd tulumaksust väiksemad sissetulekud, nimelt: linnades 90.000 mk. ja maal 60.000 mk. perekonna pealt aastas, peale selle arvatakse palga tuludest maha 20%. Sga lapse ja töövõimetu pealt arvatakse maha linnades 30.000 mk. ja maal 20.000 mk. aastas. Suuremate tulude pealt on maksu protsent suurendatud. Arvesse võttes töolistel madalaid palgamäärasid, wabanewad selle muudatuse tagajärjel töölised tulumaksu maksust.

Riigiteenistusseadus. (18. detf. w. w.). Puudutab riigi 23.000-ist ametnikkude peret, kellest selle seaduse tagajärjel üle kahe kolmandiku wabapalgalisteks arvatakse. Kuna seadus suurema hulga riigiteenijate seisukorda halvendab ja nimelt väiksema palga saajate oma, hääletasid sotsialistilised rühmad selle seaduse vastu.

Kaitseväelaste (ohwitseride ning sõjaväeametnikkude) pensiooni seadus. (19. detf. w. w.). On kokkufõlas riigiametnikkude pensiooni seadusega. Töolistel pensiooni seadus on wabariigi valitsusel wäljatöötamisel.

Wabamüügi apteekide awamise seadus. Annab haigekasjade apteekide awamise õiguse. Apteekrite poolt olid kõik rattad käima pandud, et selle seaduse wastuwõtmist takistada. Kammatab ju nende rahakott selle all tüntawalt. Nende püüded leidsid jooja toetust põllumeeste ja osa kriistlaste ning teiste parempoolsete ja keskerakondlaste poolt, kes isegi tööliste haigekasjade rohureseptide järele kommunisti katsilluste laialilaotamist kartsid. Ometigi läks korda seadust läbi wiia.

Elisa eelarwega suurendati riigi wäljaminekuid ligi poole miljardi wõrra.

22. jaan. pandi maksma riigiteenistusseadusest par. 42, mida walitsus kiire korras nõudis jelleks, et ametnikka teenistusest wabastada, kelle tegevus riigi huwile kahjulik. Riigiteenistusseadus ise hakkab maksma alles riigi 1925. a. eelarwe wastuwõtmisega.

Riigiasutuste töö koondamise seadusega antakse walitsusele õigus samuti kui eelmisel aastal riigi ametnikke ja teenijaid ametist wabastada, kohti wafantjeks jättes. Peale selle antakse wal. õigus wabastatama ametniku nõusolekul teda alamale ametkohale määrata, sealt wastawat ametnikku wabastades. Sots.-dem. ettepanekul täiendati seadust määrusega (par. 2), mille järele ametist wabastamisel arwesse wõetakse ametnikkude ja teenijate perekondline ja warandusline seis. (Esimises järjekorras tuleks wabastada need, kellel isistetulek kindlustatud ja abielupaaridest üks pool). Mõõdalainud aastal tuli ametist wabastamisel palju wäärnähtusi ette. Tähendatud paranuse wastuwõtmine peaks siin paranust tooma.

5. weebr. wõeti vastu kultuurkapitaalseadus. 12. weebruari riigikorra kaitse seadus, samuti wähe-musrahwuste kultuur omawalitsuste seadus. 27. weebruari wõeti vastu kaitseleidu heaks wõetawa maksu seadus.

Sotsiaal-demokraatide ettepanek: panna see maks pankade, äri- ja tööstusettewõtete peale, liikuti tööerakondlaste ja teiste parempoolsete ühijel jõul tagasi. Ettepaneku tegijat, kes kapitalistide rahakoti pihhta koputas, austati etteheitega, et ta riiklike iseseiswuse wastane

on. Soogiline järeldus: Kapitalistide riiklike iseseiswus peitub rahakotis.

Maksu kaitseleidu heaks wõetakse tulumaksu ja teiste otsekoheste maksude maksjatelt: 20% 1924. a. maksude pealt ja 10% 1925. a. maksude pealt, aga mitte wähem kui 200 mk. igalt maksjalt. Kokku 200 miljoni. Sotsialistide wastuwaielustel ei olnud muud tagajärge, kui see, et maksust need wabastati, kelle tulumaks wähem kui 1000. marka.

Komisjonide töö seib wiimasel ajal (väljaarwatud kiirema iseloomuga eelnõud, mida üldkomisjon ja rahaasjanduse komisjon arutawad) selle tõttu, et pea kõik riigifogu liikmed eelarwe komisjonidesse jaotatutena eelarwet läbi waatavad. Kokku wõttes peab ütlema selle töö kohta: Palju kisa, wähe wilja. Määratunast koormast, mida eelarwe kodanikkudele, eriti kehwmatele, peale paneb, ei ole nimetamiselwäärilisi mitteproduktiivseid summe kärbitud.

Ühed wähestest summadest, mis tööliste huwides, on need, mis tööta tööliste toetamiseks määratud. Kustutatud aga on miu seas: Uute raudteede ehitamiseks 74 miljoni, hiiskuse sanatooriumi ehitamine 10 milj., telegraafi ja telefoni ehitamine 10 milj. (selle peale waatamata, et katkisi 100% tõsteti), uued ehitused haridusministeeriumis 9.200.000 mk., raudteeteenijate elumajade ehitamiseks 5 milj., sõjakahjude ja kulude tasumiseks 14.110.000 mk., koolimajade ehitusfond 20 milj., eluforterite ehituslaen 10 milj., asunikkude ehituslaen 5 milj., külmetsumaja ehitamiseks 10 milj., laen linatööstusele 5 milj. ja lõpuks riigiteenijatele liisipalgaks ettenähtud summast 110 miljoni. Ülejäänud 70 miljoniaga on aga wäga isääralkult kawastatud talitada ja sellest tahetaks teatud osa ära jagada üksikute ametnikkude palgade tõstmiseks. Marmates astmetes üldse aga, kus palgad alla elatissimumi ja kes minewast aastast saadik tuntawalt tõusnud elufalliduse all esimises järjekorras kannatamad, mingit nimetamiselwäärilist paranust loota ei ole. Eelarwe komisjonides selgus, et summade jaotuses iga ministeerium ise moodi talitada soovib ja tõsteti küsimus üles, kas ei oleks waja selle summa tarwitamist ühtlaste juhtnõrude järgi korraldada ja selleks wastaw eriseadus anda. Küsimus on kaalumisel eelarwe ühtlustamise komisjonis.

Rutseühifused saatke tegewusaruandeid, peakoosolekute kirjeldusi ja teateid tööolude kohta.

Amsterdam ja Moskva.

Rahvusvahelises tööliskitumises on Amsterdamil ja Moskval kindlalt väljatujuinenud tähendus: Amsterdam tähendab rahvusvahelist ametiühisuste liitu endise, s. o. „waba“ või palju enam sotsialistliku lipu all, kuna Moskva kommunistlikest n. n. kolmat Internatsionaali tähendab. — Kolmas Internatsionaal teeb kihutustööd n. n. „töölise ühise väerinna“ loomiseks — niihästi igal ühikul maal, kui ka rahvusvahelises ulatuses. Selle „väerinna ühendamise“ kihutustöö tagajärjel on tööliskitumine nii mõnelgi maal väga kannatada saanud, nagu näiteks meil. Ja Amsterdamil ametiühisuste liidu ühikud osad tunnuvad Moskva sihtijärgi walujalt küllalt ning ei soowi kolmanda Internatsionaali meestega liituda. Rahvusvaheline tööliskitumine kannatab lõhede all. Seda teades otjustas rahvusvaheline ametiühisuste kongress Wienis 1924. a. kewadel põhimõtteliselt Amsterdamil ning Moskva wahel ühendamisläbirääkimisi pidada, olgugi, et ühinemise lootused ka seal kuigi juured ei olnud.

Möödaläinud sügistalwel käis Inglise ametiühisuste jaatkond Amsterdamil Ametiühisuste Liidu juhatusel esimehe Purcell'i eestwõttel Wenemaal, kuid mitte selle liidu ülesandel. Inglise maale tagasi jõudes awaldas Purcell wäga kommunistide-sõbralikka teateid Wenemaa üle, mis suurt tähelepanu äratas. — See asjaolu tuli ka Brüsselis kõne alla, kus, nagu teada, Sotsialistliku Töölise Internatsionaali ja Amsterdamil Ametiühisusliku Internatsionaali juhatusel wahel mõnejuuguste küsimuste lahendamiseks jaanuari algul ühised nõupidamised olid. Professor Wandewelde ütles seal müüri seas inglaste awalduste üle:

„Mõlemi Internatsionaali juhatusel ühisel koosolekul tulewad tähtsad küsimused harutajele: Genfi protokoll, töötö pagaritööstuses, 8-tunniline tööpäew. Nagu ikka, tahame ka seekord jõepruise wainus koos tööd teha. Aga enne nõupidamiste algamist on minul Sots. Tööl. Internatsionaali juhatusel poolt ülesandeks järgmist teada anda.

„Peale Inglise ametiühisuste jaatkonna Wenemaal tagasijädmist esimest korda koos olles peame meie sõbralikult aga kindlalt rõhutades selle peale tähelepanu juhtima, et mainitud jaatkonna liigete poolt „kellest üks Teie organisatsioonile esimees on, Nõukogude walit-

suuse ja kommunistlike Internatsionaali suhtes niijugune seisukoht on wõetud, mis meile ijeräralikuna näib.“

Kõneleja ütles, et Purcell'i ja Bramley heatahtlikud awaldused Nõukogude Wenemaa kasuks kommunistlike ajakirjanduse kaudu laiali on laotatud, nagu oleks jee kõik — ja ainult jee — töelikum töde Wenemaa üle. „Kui jaatkond leidis, et Wenemaa aasta-aastalt edeneb, siis oli temal õigus ja kohus seda ütelda. Aga ka meil, kes me wastapidijes arwamises oleme, on õigus ja kohus ütelda ja Nõukogude Wene ametlikkude andmete najal tunnustusi tuua, et sealtpoolt awaldatud teated ekslikud on.

„Kuid jaatkonna juht ja selle sekretäär on ka puht poliitilist ijeloomu seletuwi awaldanud, mis ametiühisuslistest küsimustest kaugemale ulatavad ja mis sellepärast õige piinlikku wastutaja sünnitawad. Ma toon ainult kaks näidet. Mainitud jaatkond kinnitab, et Wenemaal „uskude ühingud jumalateenistuse suunas täitja wabalt“ tegutsewat. Sellega ei ole meie Inglise seltsimehed oma ametiühisuskule alale jäänud ja kirjutawad usubaduse enamlaste kiiduks. Aga nad ei lauru sõnagi sellest, ei näe ega tahetse seda, et Wenemaal enamlaste walituse all rahwa põhuwabadustest, s. o. sõna- ja trükiwabadusest, seltsi- ja koosolekute, eriti koalitsiooni wabadusest midagi järele ei ole jäänud; kes mitte walitsewa partei liikmed ei ole, neile on kõik need wabadused keelatud.“

Lõpuks märgib kõneleja, et kommunistide taktika pärast, kes täna sin ja homme seal „ühise väerinna“ wajakuse hüüdsõna taga tööliskitumise lõhkumise teed käiwad, meelepidada tuleb, kui libedat waluraha jee ametiühisustele maksnud on. „Kuna neil õnneks ei ole läinud Amsterdamil Internatsionaali asemel oma punast Internatsionaali asetada, piinawad nemad „ühise väerinna loomise“ etteväändel Amsterdamil liitu sisse tungida ja oma lõhkumisseemnele siin pinda otvida.

„Sidemed meie kahe Internatsionaali wahel on sedawõrd tihedad, rohked ja kindlad, kui et niijugused lõhkumiskatsed neid ühiskituseks jätta wõiksid. Mis ametiühisusi nõrgestab, jee nõrgestab ka sotsialistlik liikumist ja mis sotsialistlikule liikumisele hädaohtlik on, jee on ka ametiühisuste organisatsioonile hädaohtlik. Meil on ühised hupid kaitsta. Ja meie wõime oma ühiseid hupid seda paremini kaitsta, kuna me kommunistlike lõhkumise

figutuse vastu ametiühisuste ja sotsialistlikkude töölisparteide ühendatud frondil mõitsemega."

Amsterdami ametiühis. Liidu abiteinehe Souhauy ettepanekul mõeti see teadaanne ilma läbirääkimisteta teatavaks, kuna Souhauy ühtlasi seletas, et Inglise saatkonnal Amsterdami Internatsionaali poolt mingit volitust ega ülesannet Venemaal ei olnud — juure lisades, et kommunistlikud kriitad Amsterdamis küllalt teada on ja et nemad, s. o. Amsterdami Internatsionaal oma senise tegevusega küllalt tunnistusi on andnud, et ametiühisuste ja sotsialistlikkude töölisparteide ühtekuluvus sealtpoolt täielikku kaitset leiab.

Rahvusvahelise Ametiühisuste Liidu Nõukogu koosolek 5. kuni 7. meebr. s. a. Amsterdamis oli se ühinemise küsimus uuesti päevakorral. Inglise Ametiühisuste Liidu Reeskujuhatusel poolt oli kirjalik nõudmine harutada, kofku kufjuda Üleülemaalise Ametiühisuste Nõukogu ja Rahvusvahelise Ametiühisuste Liidu esitajate konverents ühinemise asjus ilma mingisuguste eeltingimisteta. — Vene Ametiühisuste Nõukogu poolt oli sellejama sijuline telegramm saadetud. Küsimuse üle peeti põhjalikult nõu ja kaaluti kõiki külgi hoolega. Inglise ettepanek, mida Bramley isiklikult tõestas, liikati 13 häälega 6 hääle vastu tagasi. Vastu mõeti Stenhuis-Smiti kompromiss-ettepanek 14 häälega 5 h. vastu. Selle siju on järgmine: Rahvusvahelise Ametiühisuste Liidu Nõukogu teeb Liidu juhatusle ülesandeks, üleülemaalisele

Ametiühisuste Nõukogule teada anda, et Rahvusvaheline Ametiühisuste Liit vastuvõtu valmis on, kui üleülemaaline Ametiühisuste Nõukogu vastuvõtmisjooi avaldab; nõnda jama on tema ka sellega nõus, kui Vene Ametiühisuste poolt Rahvusvahelise Ametiühisuste Liiduga ühinemisjooi avaldatagu ja Amsterdamis ühise konverentsi kokkufutsumist palutagu, et vastastikku mõtteid vahetada.

Et see seisukoht venelasi rahuldada ei võinud, see on iseenesest mõista. Kuna venelased selle peale välja lähewad, et Amsterdami Liitu võimalikult täies ulatuses Kolmandama Internatsionaali lipu alla koguda ja selle teenistusse rakendada, kõneleb Amsterdami otjus hoopis teist keelt: Kui venelastel tõsine soow on, Rahvusvahelise Ametiühisuste Liidu põhimõtetel tööle asuda, s. o. senisest töölise mõitlusridade lõhkumiseft loobuda, siis tuldaftse sellele soowile heatahtlikult vastu. Aga kommunistidele aina uusi lõhkumiswõimalusi loetada ja ise oma olemasolu ning tegutsenmiswõimalust hädadohtu upitada, selleks ei wõi Amsterdam Moskwaale kätt pakkuda.

Suba ennegi olid seisukohad selged küllalt. On mitmel ja setmel puhul otjusele jõutud, et kommunistidega ühes töötamine wõimata on ja et nemad ainult lõhkumise plaanidega töölise mõitlusrinna ühendamisest kõnelewad. Ja kui Moskwa poolt nüüd jälle kära tõstataftse ja üteldaftse, et Amsterdam proletariaadi ühinemist taftstab, siis ei tarwitfe keegi nende awalduste ebatõe üle kahewahel olla.

M. M.

Töölislitumine Gestis ja väljamaal.

Tööpuudus ja selle vastu mõitlemine Soomes.

Tööpuudus lähleb Soomes päempäewalt terawamaks. Uusi töölõpetamisi tuleb järjest juure. Küsimust on mitmel korral sotsialistide algatusel parlamendisft arutatud. Nüüd esitab walitsus sotsialistide ja ametiühisuste ühise pealekõimise tõttu parlamendisft 8-miljonilise (80 milj. Em.) krediid nõudmise. Kawatsetaftse korraldada eesftkätt maanteede ja sildade ehitus- ning kordajeadmise töid, mädgede wabataewamisi, raudteede parandusi, kaljumäwakate purustamist ehitumaterjaaliks jne. Ka naistööliste kufjutataftse korraldada tööd. Ühtlasi on ajutud eeltöödele, et otstar-

bekohajelt ja pikemaks ajaks muretfteda tööd töötata töölisele.

Sooe tööliskadeemia tegemuseft.

Tööliskadeemia on Soome töölisklassi enese poolt ajutatud ja ülewalpeetaw õpeafjus, mille ülesandeks on ette walmitstada töölisorganisafstioonide ja litumise aktiivseid tegelasi. Temasse pääsewad rahwakooli lõpetajad ja töötawad seal teoreetiliseft ja praktiliseft amandades just seda, mida pärast tegelikult tuleb kufjutada. Akadeemia ajub Helsingi lähedal Grankullas. Kaswandiika on ligi 40, sest ruumid ei luba rohkem vastu wõtta. Peale kawas ettenähtud tööd tegutsewad kas-

wanditud weel mitmesugustes ringides ja oma organisatsioonides, korraldavad kehmate kaswandikude toetamiseks pidusid jne. Spejõududeks on paremad töölisküümise juhtimad jõud ja eriteadlased. Suwel kawatsetakse korraldada akadeemia ruumides rida mitmesuguseid kursusi: spordi, ühistegelised, karstuse, aiatöö, majapidamise jm. Töölisküümise akadeemiaft kujuneb wälja Soome töölisklassi haridustöö keskkoht. Sinna poole tuleb ka Eesti töölisklassel püüda.

Soome töölise kinnitusühjus „Turwa“ töötas läinud aastal edukalt ja laendas oma tegevust märksa. Aasta lõpul oli kinnitustü kofku 521.952.000 Soome marga eest, s. o. umbes 5 miljardi Eesti marga wäärteses, neist kaugelt suurem osa tule wastu kinnitused, loomade kinnitustü oli ainult mõne miljoni eest. Ühijusel on osakondade wärf üle maa.

Rahwuswahelijed töölise spordiwõistlused peetakse tänawu suwel ära Frankfurdis, Maini ääres, Saksamaal. Ettevalmistused on täies hoos. Osawõtjaid oodatakse wäljaspoolt üle weerand miljoni.

Palgamõitlus Norras.

Erialgjed läbirääkimised ametiühijuste ja tööandjate esitajate wahel ei annud soowitawaid tagajärgi. Töölise poolt on palgapingud ules öeldud.

Töölised Brasiilia riidetööstuses.

Wiimase wiieteistküümne aasta kestel on Brasiilias riide-, eeskätt puuwillariide tööstus suuresti edenemud. On ehitatud hull uusi ajakohaste masinatega warustatud tehaseid. Tööolud neis on aga hoopis wiletjad. 175.000 töölisest, kes suurtööstuses töötawad, on 75 protf. naised ja alaealised lapsed, ehk küll paberil maksab lastetöö kaitseeadus. Oskorda halwendab tuntawalt see asjaolu, et Brasiiliasse wiimases ajal igast ilmakaarest sisse rändab palju kehwi töölisi, kes summitud on igasuguste tingimustega leppima. Pealegi on suur osa töölisest kirjawokamatud ja muidugi ka organiseerimata.

Saksa raudteelased palgamõitluses.

Juba mõnda aega jatkub Saksa raudteelaste hulgas palgamõitlus. Ühelt poolt peawad raudteelaste organisatsioonid läbirääkimisi raudteede omanikkude organisatsioonidega, teiselt poolt areneb ofaline streigiküümise, mis hoogu saab peale muu ka ettewõtjate esitajate promotseerimast ülespidamisest. Raudteelased ei mõtlegi esialgu allaandmise peale, mispärast on oodata kehtwat ägedat mõitlust ja wõib olla isegi raudteelaste üldstreiki.

Ametiühijusliikude organisatsioonide ühinemispüüded Tšeho-Slowakkias.

Tšeho-Slowakkias, mis koos seisab mitmeft rahwuseft, on ka ametiühijusliikud liidud kujunenud rahwuste järgi. Neil päewil tunustas aga kõikide ametiühijuste juhatuste esitajate konwerents tarwilikuks ühijuse ametiühijusliku liidu loomise ja tegi kehtnõukogule ülesandeks wastawad juhtnõõrid jelleks wälja töötada.

Töölise sissewõetamist takistama

on asunud Prantjusmaa ja Austria. Prantjusse walituse korraldusel jaadetakse piiri pealt tagasi kõik sisse wõetawad töölised, kellel ei ole ette näidata piiswama iseloomuga töölepingut.

Austrias on sissewõetamist takistama teatud reaft ametiühijustest: tööstuskomisjon, sisse- ja wäljarandamisamet ning ajutused, kes tööturгу korraldawad. Sarnane kitendus on ette wõetud jellepärast, et ainult Wiinis on 100.000 ilma kindla teenistujeta töölisi, kuna samal ajal kümmed tuhanded wäljamaalased ametis on. Ojalt olla see ka wastujeks naabritekide walitustele, kes Austria töölise sissewõetamise üldse ära keelanud.

Trükitöölise liidu esitajad pöörasid linawalituse poole palwega, et Habersti-Disma raba, mille kraawitamise ühisondliste töödega praegu käsil, antakse liidule, kuhu kawatsetakse asutada wanade tööwõimetute trükitöölise kodu ja juwefolonii.

Tallinna äri- ja kontoriteenijate kutseühjus korraldas 6. märtsil awaliku kõnekoosoleku, kuhu kõnelema oli lubanud tulla R. Aft, kes mõni tund enim kõnealguft teatas, et ta tulla ei suutwat, sest eelmised päewad olla kõnelemud Umbra haridusseltsis ja G. Wilde aktusel Estoornias Tallinnas ja järgmine päew olla jälle G. Wilde auks kooswõimisel kõnelemas. Et ühijusel nii kiijelise aja jooksul teist kõnelejat wõimata leida oli, jäi koosolek pidamata.

Rüigiteenijate tarwitajate ühjus „Mit“

Tall. on möödunud aastal kahjuga töötanud. Senistel alustel edasi töötamiseks wäljamaated halwad. Kägitakse ühinemisest teiste jarnaste ühingutega ehk liitwõimimisest.

Tallinna ühijehaigekassa apteek awati Tatari uul., 8. märtsil.

Tallinna ühijehaigekassa molinikkude peakoosolek peeti 9. märtsil. Päewakorra tähtsamad punktid: kongressi, mida peetakse 14., 15. ja 16. märtsil Tallinnas, saadikute walimine, maja ostmises kredidi määramine ja lubamine

kasutada anda Tartu haigekassa poolt Uderna mõisas avatava juvekoloniile Tallinna ühis- haigekassa haigemaja inventaari, mida haigekassale kinkis Wolta wabrikus oma tööliste, ametnikkude ja wabrikuwalitstuse poolt ilmasõ- jas haawatute ravitsemiseks ajutatud ja üle- walpeetud haigemaja likvideerimise ko- misjoni juba 1917. a., mis seni kasutamata ja Maieri wabriku ruumides hoiul on.

Tartu üldine haigekassa wolinikkude koos- olek otsustas otstuteel omandada juvekoloniil jaoks Elwa lähedal Uderna mõisa härraste- maja.

Estimaa Haigekassade Viidu kongress awati 14. märtil. Osa wõtab 31 täieõiguslist jaadikut, kuna 11 sõnaõiguslega osa wõtta wõiwad.

Riigiteenijate 13 kuupalga esimese poolt wäljamaksmine algab 25. märtil.

1925. a. riigiametnikkude palgade regulee- rimiseks ettenähtud 70 milj. mk. jagamine ku- june jagajatele kowaks pähklaks. Walitstuse ohtule järele pidi sellest summast üks kolmandik palgade reguleerimiseks ja kaks kolmandiku ühefordjeks toetuseks jagatama. Selgus, et jagamine palju lihtsam on. Iga ministee- rium tegi seda oma arandgemise järele ja näh- tawasti walitstuses walitsemale arwamisele wastawalt („Waba Maa“ 60) ja jagas kõrge- ma palgalistele löwiosa ja wäiksema palgalised kas hoopis wähe wõi peaaegu üha jättis. Riigikogu eelarwe ühtlustamise komisjon ei olnud ülemal toodud lisakorraga päri ja otus- tas, et 70 milj. marka wõetaks rahaminis- teeriumi eelarwesse ja wäljamaksmine siiniks eriseaduse alusel.

Mis ainult riiklistes raudtee töölodades Tallinnas ette tulla wõib. Palga kärbitakse ta- gant järele. Wanemad töölised (s. o. tööjuhid) said kestmise protf. (tööd tehakse kiikwiisi), mis palgalistaks wähem ei teinud kui 75 protf. Läinud aasta detsembri teise poolt protf. senini saamata, jaanuari ja weebruari kumbe eest maksetud wälja 50 protf. awansina, (teenitud wälk awansina!). Siiguwad kuulujutud (amet- likult pole teatatud midagi), et protf. wähen- dada kawatsetawat. See käib täiesti üleiilise põhjendotetega nähtawasti kokku. Kõrgema palgalistele teenijatele juurde, wäiksematelt maha.

Kelnerite ametiühijus Tallinnas pidas 5. märtil peakoosolekut. Päewakorras tähtsa- mad küsimused, nii kui: aruanded, eelarwe kol- lektiivoleping, teenistuse tasu jne. Ühijusel on oma haige- ja töötä liikmete toetamise kassad.

Liikmete arw senini wähenenud. Balgakiisi- mus, mille all jootraha küsimust mõelda tuleb, on üks raskematest senini olnud ja jääb näh- tawasti ka kauemaks ajaks weel selleks. Jõuti otsusele, et jootrahad ära kaotataks, selle ase- mele arwest kinnane protf. kelneri tasuks lähaks. Naiskaasteenijate asjus lehtatse, et alkoholi- jookidega restoraanide kabinetites küllaligi mitte nais- waid meeskellnerid teenima pea- wad.

Riigi raudteede peatehaste tööliste koosolek, mis peeti 5. fep., tunnistas hädatarwilikuks elatisalammäära seaduse maksnapanemise, tööpuuduse wastu wõitlemiseks tööde otstar- bekohase jaotamise, töölistele kašenädalase puhkeaja andmise ühesugustel alustel riigi- teenijatega. Neis küsimustes kohustati wa- nemate nõukogu samme astuma ja ohtustati pöörata ka riigikogu sotfialistlikkude rühmade poole.

Riigiteenijate palganõud- mine.

Riigiteenijate palgade reguleerimise asjus pööras keskliit märgukirjaga wastawate asu- tuste poole. Toome selles numbris lühikese wäljamõtte ja järgmises numbris pikemalt.

1) Olla kutsuda iseäraline tariifi komisjon, kes koosneks pariteetlikel alusel walitstusasutuste ja riigiteenijate esitajatest.

Komisjon määraks kindlaks elatismiini- mumi, riigi statistika keskbiuroo poolt kogutud andmete põhjal.

2) Seadusandlikel teel maksmata panna au- tomaatne palgade reguleerimine ja nimelt:

a) kui elukallidus kõigub kuni 10 protf., siis palgad ei muutu;

b) kui elukallidus kõigub 10—39 protf., siis suurenewad wõi wähenewad palgad 10—30 protf. jne.

Sealjuures tuleks palgade reguleerimine elukallidusega kaiks korda aastaks ette wõtta.

3) Tallinna turuhindu aluseks wõttes näi- datakse märgukirjas, et elukallidus on 1923. a. jaadik, millal wiimane palgakõrgendus oli, tõusnud 100 pealt 134,4 peale.

4) Paluhakse ühtlast palgaredelit kõigi riigiteenijate jaoks, kes riigikassast palga saawad.

Trükitüwa parandus.

Selmisesse numbrisse on sattunud trüki- wiga kirjatiiki „Rahesatunniline tööpäew ja produkttsioon“ lk. 7, rida 7 ülewalt, on trüki- titud „optimismist“, peab olema „optimumist“. Sama wiga on ka all märkuses. Toimetus.